

Išrašas

VILNIAUS UNIVERSITETO
FILOSOFIJOS FAKULTETO TARYBOS POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2019 09 20 Nr. 250000-TP-9
Vilnius

Posėdis įvyko 2019-09-20, posėdis vyko elektroniniu būdu.

Posėdžio pirmininkas prof. D. Gailienė.

Posėdžio sekretorius Albina Misiūnaitė.

Dalyvavo: prof. D. Gailienė, prof. A. Poviliūnas, prof. A. Beinorius, prof. L. Bulotaitė, doc. J. Buzaitytė-Kašalynienė, prof. A. Dobryninas, prof. L. Duoblienė, doc. S. Girdzijauskienė, doc. E. Kazlauskas, doc. A. Kairys, doc. J. Lazauskaitė-Zabielskė, doc. I. Stonkuvienė, prof. M. P. Šaulauskas, prof. R. Šerpytė, lekt. D. Valančiūnas, doc. R. Žiliukaitė, stud. A. I. Bačiulytė, stud. K. Butkevičius, stud. A. Rinkevičiūtė, dokt. D. Habdankaitė.

SVARSTYTA. Vilniaus universiteto Filosofijos fakulteto Ugdymo mokslų instituto profesorės Lilijos Duoblienės mokslinių darbų ciklo „Ugdymo filosofijos vaidmuo dekoduojant politinių ir kultūrinių transformacijų įtaką švietimui (2005-2019)“ teikimas 2019 metų Lietuvos mokslų premijų konkursui.

Prof. Lilija Duoblienė yra Filosofijos fakulteto Ugdymo mokslų instituto mokslininkė, vadovaujanti Ugdymo teorijos ir kultūros katedroje sutelktai mokslininkų ir doktorantų grupei. Jos tyrimų sritis yra šiuolaikinė ugdymo filosofija, tačiau ja neapsiribojama. Tyrimai plėtojami švietimo politikos, ugdymo turinio, kultūros studijų bei meno tyrimų srityse. Ji seka ir gerai išmano mokslo naujoves, o taikydama naujausias teorijas ugdyme, uoliai gilinasi į tai, kas kelia problemas ir įtampas Lietuvos kontekste. Tai globalizacijos, postmodernizmo, posthumanizmo į švietimo lauką atnešamos naujovės ir jų adaptacija nacionaliniu būdu.

Profesorės tyrimai apjungti į mokslo darbų ciklą, kurį sudaro trys monografijos: *Ideologizuotos švietimo kaitos teritorijos (2011)*, *Pohumanistinis ugdymas. Dekoduoti (2019)* ir tarp jų įsiterpusi monografija anglų kalba *Rhythm and Refrain: In between Philosophy and Arts (2016, parašyta su dviem bendraautorėmis)*, taip pat profesorės sudaryta straipsnių rinktinė *Lietuvos švietimo politikos transformacijos (2009)*. Šią jos mokslo produkciją papildė 33 mokslo publikacijos, parašytos individualiai, išskyrus tris atvejus su bendraautoriais.

Ciklas susideda iš trijų tarpusavyje susijusių temų - *švietimo, politikos ir kultūros* – o jų ryšys ir susikirtimai analizuojami filosofijos ir ugdymo filosofijos pagrindu. Visi trys laukai dabarties laikmečiu greitai transformuojasi, iš vienos pusės pakludami dominuojančioms ideologijoms, iš kitos pusės – ieškodami sprendimų pažangesniam ir teisingesniam būviui. Filosofija ir ugdymo filosofija leidžia permąstyti senas prieigas ir pasiūlyti naujas šių teminių laukų kaitai suprasti, įvairių jėgų poveikiui įvertinti ir rasti optimalius kelius tų laukų plėtotei.

Ciklo pradžioje (2005–2011) ieškoma tinkamiausios ugdymo/švietimo filosofijos prieigų, labiausiai orientuojantis į fenomenologijos, iš kritinės teorijos atsišakojusios kritinės pedagogikos ir Foucault galių santykių teorijas, analizuojamas švietimo ideologizavimo procesas. Ciklo viduryje (2011–2016) imta permąstyti filosofines prieigas, atsigręžiant į tas, kurios orientuotos į kūrybiškumo fenomeno analizę ir paieškas, atitolstant nuo kritinės analizės. Gilintasi į meno, kuris užima didelę kultūros dalį, sąsajas su filosofija, daugiau dėmesio skiriant naujai postmoderno ir posthumanizmo filosofijai ir persvarstant jos prieigų vertę Lietuvos švietimo kontekste. Galiausiai darbų ciklas užbaigiamas (2016–2019) švietimo situacijos ir likimo permąstymu šios filosofijos pagrindu. Analizuojama kūrybiškumo perkėlimo iš meno į švietimą galimybės, be to, švietimo lauko tema praplečiama dar viena kultūrine aktualija – gamtos ir technologijų derinimu Antropoceno laikmetyje.

Nuosekliai pristatant tyrimų eigą 2005–2019 metais, atkreiptinas dėmesys, kad nuo 2005 metų profesorė aktyviai dirbo analizuodama ugdymo filosofijos vietą ir reikšmę švietimo pokyčiams, lygindama skirtingas ugdymo filosofijos kryptis bei įvertindama jų vietą Lietuvos švietime. 2006 metais atsirado jos parengta mokomoji priemonė aukštosioms mokyklos *Šiuolaikinė ugdymo filosofija: refleksijos ir dialogo link* (2006). Nors ši priemonė nebuvo mokslo studija ar mokslo publikacija tikrąja ta žodžio prasme, ji parengė dirvą mokslo tyrimams ir tekstams atsirasti. Pirmiausiai ugdymo filosofijos vieta analizuota besikeičiančios politikos kontekste ir atvirkščiai – švietimo politika filosofijos požiūriu. Profesorėi subūrus geriausių švietimo politikos specialistų grupę, buvo sudaryta straipsnių rinktinė *Lietuvos švietimo politikos transformacijos* (2009, parengta su bendraautore), kurios teoriniu pagrindu buvo kritinė teorija ir kritinė pedagogika. Joje situacija nušviesta tuo požiūriu, kuris buvo itin svarbus Lietuvos švietimui pernelyg lengvai atsiveriant globalizacijai ir transnacionalinių organizacijų įtakai. Tai bene vienintelė tokios tematikos edukologų darbų rinktinė, palietusi skirtingus švietimo aspektus. Profesorės publikacija toje rinktinėje buvo skirta ugdymo turinio apmąstymui kritinės teorijos aspektu, o įvadas ir išvados skirtas visos Lietuvos situacijos analizei. Sekantis žingsnis plėtojant aštrias Lietuvos švietimo temas sąsajoje su politika buvo monografija *Ideologizuotos švietimo kaitos teritorijos* (2011), kurioje taip pat daugiausiai remtasi kritine teorija ir Foucault poststruktūralizmu. Monografija skaitytojams pateikė išsamią konstruktyvizmo ir konstrukcionizmo teorijų taikymo ugdyme ir švietime analizę, tuo būdu atskleidžiamą vienpusiškai suprantamą ir ne visada pagrįstai taikomą minėtąją prieigą bei kitų, neatsakingai vartojamų prieigų, analizę. Į tyrimų lauką įtraukta ne tik politikos įtakos švietimui problematika, galių santykių analizė, bet ir specifinio kultūros konteksto bei kultūros transformacijų įtaką švietimui. Temų laukas išsiplėtė, apimdamas du aspektus, svarbius Lietuvos švietimą aptarti minėtosios ugdymo filosofijos pagrindu - tai politika ir kultūra. Kultūrinio aspekto analizė, pradėta su minėtają monografija, atvėrė meno lauką, mene praktikuojamo kūrybiškumo galią, kurie yra svarbūs švietimo plėtotės galimybes suprasti. Atsirado dalis darbų, skirtų meninių projektų ir kūrybiškumo tyrimams sąsajoje su filosofija, ir buvo parašyta monografija anglų kalba *Rhythm and Refrain: In between Philosophy and Arts* (2016), kurios viena (5 lankų) dalis parašyta profesorės, kitos - dviejų bendraautorėjų. Pasaulinių ir Lietuvos meno projektų analizė buvo puikiai įvertinta tarptautiniame meno tyrėjų tinkle, kuomet darbai buvo pristatomi kas du metus rengiamose konferencijose Gente, o tuo pagrindu parengti mokslo straipsniai publikuoti Leuveno universiteto leidykloje (*Beyond Artist and Artisan: performing unformed sound in art machine*, 2017; *Sound and Image in Artistic Flooding: Vladimir Tarasov, Bill Viola*, 2019). Profesorės darbų tarpdiscipliniškumas leido aprėpti platų tyrimų lauką, išanalizuoti kūrybiškumo prigimtį mene, kultūroje ir filosofijoje, o šios veiklos kreipė švietimo tyrimus toliau, jų analizę siejant mažiau su politika, daugiau su kultūros lauku, ir ypač - kūrybiškumo fenomenu. Nauji meno tyrimai paskatino pereiti prie kitos ugdymo filosofijos prieigų, t.y. postmodernios, siejamos su Deleuze'o ir Guattari vardais ir posthumanistinės, siejamos su Haraway ir Braidotti vardais, kurie šiuo metu ima dominuoti kitų šalių ugdymo filosofų lauke, Foucault idėjas apie galių santykį išstumiant kūrybiškumo svarstymais. Minėtais filosofais sekantys ugdymo filosofai, tarp jų ir Duoblienė, skatina švietimą permąstyti nuolatinės dinamikos požiūriu, tinklų arba asambliažų požiūriu ir centro perkėlimo nuo žmogaus prie ne-žmogaus (gyvūno ar technikos) požiūriu. Profesorė įsitraukė į tarptautinį Deleuze'o ir Guattari tekstų tyrėjų sąjūdį bei tarptautinį ugdymo filosofų tinklą (INPE). Filosofų pasiūlytas konceptas „žmonės, kurie ateis“ Duoblienei tapo galingu stimulu svarstyti Lietuvos švietimo ir mokyklos ateitį, o tai galiausiai subrandino dar vieną monografiją *Pohumanistinis ugdymas. Dekoduoti* (2019), kurioje gvildenamos kūrybiškumo ugdymo problemos ir ypač

išryškėjusios gamtos ir kultūros santykio, gamtos ir technologijų santykio problemos, taip pat antropoceno, vaikų ir švietimo antropocenoje klausimai.

Svarbu paminėti, kad visose monografijose tarptautinis kontekstas tarnauja kaip bendresnė medžiaga suprasti ir įvertinti Lietuvos švietimo, Lietuvos mokyklos, iš dalies ir Lietuvos kultūros situaciją. Ypač reikšmingi pačios autorės atlikti empiriniai tyrimai 2010 m., 2014-2015 m., 2018 m., dalyvaujant mokslininkų grupių projektuose ar jiems vadovaujant. Dalis šių tyrimų buvo paskelbta straipsniuose, o kita dalis buvo panaudota monografijose teorinių svarstymų ir įžvalgų pastiprinimui empiriniais duomenimis. Tai Lietuvos mokyklos tyrimai galių santykių aspektu, tapatumo formavimo, kultūrinio perdavimo, laiko ir erdvės suvokimo švietimo institucijose aspektais, taip pat artefaktų mokykloje, ugdymo turinio, mokytojo vaidmens bei kitais aspektais, taikant filosofines prieigas.

Šiuo metu profesorė atlieka teorinius tyrimus, dalyvaudama LMT mokslininkų grupių projekte (***Multimodalus ugdymas: filosofinės prielaidos ir problemos, 2017-2020, publikuoti du straipsniai***), taip pat parengė teorines prieigas empiriniams švietimo lauko tyrimams, dalyvaudama tarptautiniame projekte Horizon 2020 (*Dialogue and Argumentation for Cultural Literacy Learning in Schools*), toliau analizuoja teorines prieigas bei rengia metodologiją 9 šalių mokinių sukurtų artefaktų analizei.

Profesorės tyrimų nauda Lietuvos mokslui yra jos novatoriškas požiūris į įvykius Lietuvos švietime, suformuotas šiuolaikinės filosofijos, paremtas tarpdisciplininiais tyrimais, juos reflektuojant, argumentuojant bei dekoduojant sąsajoje su autoriniais empirinių tyrimų duomenimis. Tuo būdu siekiama išjudinti sustingusią švietimiečių sąmonę, atskleisti alternatyvius švietimo plėtojimo kelius, nepaklūsti arba apdairiai paklūsti tam keliui, kurį primygtinai siūlo supranacionalinės organizacijos, galiausiai - įvertinti tai, kas būdinga ir unikalumu tik Lietuvai, jos mokslui ir praktikai. Lietuvos švietimo lauke, kuriame daugel metų kūrusių ugdymo filosofų (Meilės Lukšienės, Leono Jovaišos, Bronislavo Bitino) darbai laukia tęstinumo ar dalykinio dialogo, šie Duoblienės tyrimai yra vienintelis atvejis, kai siekiama apmąstyti švietimo kaitą ir galimą jos ateitį šiuolaikinės ugdymo filosofijos perspektyvoje.

NUTARTA. Siūlyti Vilniaus universiteto Rektoriui teikti 2019 metų Lietuvos mokslų premijų konkursui Filosofijos fakulteto Ugdymo mokslų instituto profesorės Lilijos Duoblienės mokslinių darbų ciklą „Ugdymo filosofijos vaidmuo dekoduojant politinių ir kultūrinių transformacijų įtaką švietimui (2005-2019)“.

VU Filosofijos fakulteto
Tarybos pirmininkė

prof. Danutė Gailienė

VU Filosofijos fakulteto
Tarybos sekretorė

Albina Misiūnaitė

Išrašas tikras
Studijų koordinatore

Albina Misiūnaitė
2019 09 20